

Atenuarea șocului economic determinat de COVID-19 prin stimularea investițiilor - programele de Ajutor de Stat pot fi un vehicul de traversare a incertitudinilor

Impactul economic al pandemiei este deja resimțit și necesita masuri urgente din partea statului, aspectul cel mai important rămânând cel al sănătății publice.

Criza din sanatate se regăsește și în cea economică, aceasta vizând reacția economiei atât pe termen scurt, dar și pe termen lung. În cazul lipsei politicilor de izolare se ajunge la un număr considerabil de îmbolnaviri și decese, dar avem o cadere economică redusă. Când sunt aplicate măsuri de distanțare socială (neînsoțite de pachete de redresare a economiei), se înregistrează un număr mic al deceselor, dar o cadere economică abruptă.

Desigur, prima opțiune nu poate fi luată în calcul dintr-o perspectivă socială. La acest raționament se adaugă însă și un argument economic: literatura de specialitate ne arată că, pe termen lung, statele care intervin mai repede și mai agresiv pentru a stopa răspândirea pandemiei nu au beneficii doar din perspectiva vieților omenești salvate, ci și din perspectiva atenuării consecințelor economice ale șocului pandemic .

Pentru a estompa efectele economice nefaste ale măsurilor de distanțare socială, pe termen scurt, este necesară identificarea unor măsuri care să atenueze șocul de la nivelul economiei, până în punctul în care costurile economice ale acestui pachet sunt egale cu beneficiile produse în economie. Aceste măsuri trebuie să țintească zonele vulnerabile ale economiei. Se pot avea în vedere aici sectoarele cele mai afectate, dar și cele care au o pondere semnificativă în PIB.

Efectele economice la nivel sectorial ale pandemiei generate de COVID-19 au împărțit afacerile în patru categorii: servicii esențiale, marii câștigatori, perdanții și supraviețuitorii. Din categoria serviciilor esențiale fac parte sectoarele farmaceutic, de alimentație, de sănătate, telecomunicații și utilități. Marii câștigatori, cei pentru care criza curentă a reprezentat o creștere a cererii pe piață, sunt, de exemplu, companiile care își desfășoară activitatea în e-commerce, comunicații video, platforme cloud sau telemedicină. Perdanții evidenți ai șocului sunt entitățile economice din sfera de turism, divertisment, retail tradițional sau restaurante. Supraviețuitorii, adică acele sectoare care ar putea "scapa" mai puțin atinse de criză, ar putea fi companiile din sfera serviciilor financiare, sectorul imobiliar, retail-ul online, fashion sau media.

Activele din real estate sunt afectate diferit, în funcție de zona în care operează afacerea, dar și de regiunea

deservita. Anumite active operaționale (cum ar fi hoteluri sau aeroporturi) resimt cel mai acut impactul inițial și este de așteptat să vada o scădere rapidă a valorii pe măsura răspândirii virusului.

Altele ar putea fi afectate, dar în timp, pe parcursul unei perioade mai îndelungate – am în vedere aici, de exemplu, zona de office, logistica, retail. În cele din urmă, există un impact potențial pentru majoritatea sectoarelor, dacă luăm în considerare scenariul extrem de evoluție a pandemiei.

Ce este clar? Indiferent de zona în care activează, companiile au resimțit și vor resimți efectele economice în urma COVID-19. Banca Mondială a prognozat că PIB-ul global va scădea cu 5,2% în 2020, cu recesiuni atât în economiile de piață avansate, cât și în cele emergente. Acest lucru pare să contureze cea mai grea recesiune de la Marea Depresiune economică și mult mai gravă decât Criza financiară globală din 2008. O parte din statele lumii au venit în sprijinul companiilor și am văzut că s-au acordat și se vor acorda în continuare sume generoase care să sprijine companiile în dificultate.

Dacă nu se găsește un tratament eficient pentru COVID-19 în următoarea perioadă, există riscul să avem de-a face cu o recuperare prelungită, care ar duce la o scădere accentuată, urmată de o ascensiune treptată. Recuperarea ar putea fi inegală, cu rate de creștere variate pentru sectoare și geografii și perioade de accelerație compensate de recuperări.

România are acum șansa să își transforme modelul economic bazat în principal pe consum într-un model economic bazat pe investiții. Întrucât, în contextul actual, nevoia de lichidități este imperios necesară societăților pentru a supraviețui, au fost introduse o serie de măsuri (și, cu siguranță, vor urma și altele): șomajul tehnic, anumite stimulente fiscale, amnistia fiscală, creșterea plafonului pentru IMM Invest, transformarea digitală, reforma ANAF și a SPV, conectarea caselor de marcat la serverele ANAF, implementarea facturii electronice, modernizarea schemelor de ajutor de stat și altele.

În categoria măsurilor de stimulare a investițiilor se încadrează și cele două Hotărâri de Guvern adoptate recent care vizează modificarea schemelor de ajutor de stat: HG nr.807/2014 pentru instituirea unor scheme de ajutor de stat, având ca obiectiv stimularea investițiilor cu impact major în economie și HG nr.332/2014 privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin crearea de locuri de muncă.

Finanțările în baza HG 807/2014 se acordă pentru investiții de minim 1 milion de euro, în active corporale și necorporale, legate de demararea unei investiții inițiale (fie că vorbim despre o unitate nouă sau extinderea capacității unei unități existente, sau diversificarea producției unei unități prin produse care nu au fost fabricate anterior în unitate, sau o schimbare fundamentală a procesului general de producție al unei unități existente). Această schemă de ajutor de stat nu este condiționată de realizarea unor noi locuri de muncă.

Noutatea constă în flexibilizarea schemei și, mai ales, în prelungirea duratei de aplicare a acesteia până în anul 2023. Principalele modificări propuse vizează îmbunătățiri precum introducerea posibilității extinderii perioadei de menținere a investiției cu până la maximum 2 ani, în vederea îndeplinirii mențiunilor speciale din acordul de finanțare, eliminarea modalității de stabilire a cheltuielilor eligibile din categoria construcții pe baza standardului de cost, majorarea termenului pentru demararea investiției de la 4 la 6 luni și multe altele.

Nu voi intra în toate detaliile tehnice ale celor două scheme, însă consider relevant să punctez că modificările sunt de bun augur și au scopul de a facilita accesul companiilor la finanțarea nerambursabilă oferită de stat, spre exemplu simplificarea regulilor, a condițiilor de eligibilitate, a documentației necesare și, mai ales, introducerea posibilității depunerii on-line a documentelor.

În ceea ce privește HG 332/2014, vestea bună este că, deși această schemă nu a mai fost deschisă din 2017, ea va fi readusă la viață chiar cu o serie de îmbunătățiri, inclusiv în ceea ce privește modul în care va funcționa – și anume va fi deschisă în sistem continuu, similar cu HG 807 și nu în sesiuni (de 2 ori pe an), așa cum a funcționat în trecut.

Printre cele mai semnificative modificari aş vrea sa menţionez creşterea numarului de noi locuri de munca ce trebuie create - de la 10 la 100, eliminarea restricţiei privind un anumit numar de lucratori defavorizaţi ce trebuie angajaţi, eliminarea plafonului maxim al ajutorului de stat acordat pentru un loc de munca (nu se mai face raportare la salariul mediu brut pe economie), modificarea listei sectoarelor de activitate pentru care nu se acorda ajutoare de stat (de exemplu, sectorul de telecomunicaţii, hotelier şi de restaurante excluse din aceasta lista, devin acum eligibile în baza acestei scheme), eliminarea selecţiei pe baza de punctaj.

Astfel, observam ca în funcţie de tipul de investiţie, investitorul va avea acces la o paleta mai larga de oportunitaţi de finanţare, pe lângă cele deja existente la nivel de companie (de ex. capital, profit reinvestit, împrumuturi), şi anume ajutoarele de stat. Pentru a accesa aceşti bani nerambursabili, atât compania, cât şi investiţia vor trebui sa îndeplineasca anumite condiţii.

În plus, în funcţie de zona unde se doreşte realizarea investiţiei, sunt anumite aspecte ce trebuie avute în vedere: în primul rând, în cazul în care doriţi sa investiţi în zona Bucureşti-Ilfov, investiţia iniţiala trebuie sa fie în favoarea unei unitaţi noi pentru a fi eligibila. Un alt aspect este intensitatea ajutorului de stat, care poate varia între 10% pentru zona Bucureşti şi 50% pentru aproape întreaga ţara. Acest procentaj ne permite sa calculam nivelul sumei nerambursabile. Practic valoarea ajutorului de stat se calculeaza în funcţie de intensitate şi cheltuielile eligibile. Intensitatea bruta a ajutorului de stat regional, nu poate depaşi anumite procente şi valori. Atenţie însa, aceste procente se vor modifica în funcţie de noile harţi regionale şi, conform menţiunilor autoritaţilor, regiunea Bucureşti-Ilfov va fi probabil exclusa, în timp ce în alte regiuni (de ex. Nord-Vest) intensitatea va fi mai mica.

Cum modificarea harţilor regionale se va produce, cel mai probabil, începând cu anul 2022, exista ocazia anul acesta şi anul urmator de a beneficia în continuare de intensitaţiile existente pentru zonele Bucureşti-Ilfov şi regiunea Vest şi Nord-Vest, plus avantajele noilor prevederi ale celor doua scheme ce conţin elemente mult mai flexibile ca în trecut.

Deşi la acest moment, apetitul investitorilor este precaut, consider ca aceste programe de ajutor de stat pot fi un vehicul eficient de traversare a incertitudinilor. Astfel, sfatul meu este de a apela la orice oportunitate care este oferita, inclusiv la cele doua scheme de ajutor de stat despre care am vorbit anterior, evident în funcţie de natura investiţiei care se doreşte a fi realizata.